

Peter Robinson

Schijnbeeld

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

1

Een paar dagen voor kerst viel er voor het eerst dat jaar sneeuw in Swainsdale. Op de afgelegen boerderijen en in de gehuchten verderop in de vallei vloekte de plaatselijke bevolking ongetwijfeld hartgrondig. Een zware sneeuwbuï leidde meestal tot verdwaalde schapen en onbegaanbare wegen. In de afgelopen jaren waren sommige plekken zelfs vijf weken lang van de buitenwereld afgesneden geweest. In Eastvale voelden de meeste mensen die op de avond van 22 december over het marktplein liepen echter juist vreugde in zich opwellen toen de dikke vlokken glinsterend in het licht van de gaslantarens omlaag dwarrelden en een hobbelig wit tapijt vormden op de keitjes.

Hoofdagente Susan Gay bleef op weg van Joplins tijdschriftenwinkel naar het politiebureau even staan. Voor de Normandische kerk stond een grote kerstboom, een geschenk van het Noorse zusterstadje van Eastvale. De lichtjes knipperden aan en uit, en de spitse takken bogen door onder het gewicht van de anderhalve centimeter dikke laag sneeuw. Onder de boom zong een groep kinderen in rode koorgewaden *Once in Royal David's City*. Hun altstemmen, teer maar helder, pasten bijzonder goed bij deze prachtige winteravond.

Susan boog haar hoofd achterover en liet de sneeuwvlokken op haar oogleden smelten. Twee weken geleden zou ze nooit zoiets spontaans en frivolos hebben gedaan. Nu ze echter hoofdagente Gay was, durfde ze zichzelf iets meer te laten gaan. De cursussen en examens waren achter de rug, in elk geval tot ze het brigadiersexamen wilde afleggen. Nu hoefde ze niet langer te bekvechten met David Craig over wie er koffie moest zetten. Ook hoefde ze niet langer te surveilleren of op marktdag verkeersleider te spelen. De muziek volgde haar toen ze terugliep naar het bureau:

*'And He leads His children on
To the place where He is gone.'*

Vlak voor haar hing de nieuwe blauwe lamp als een winkelbord boven de ingang van de in tudorstijl opgetrokken voorgevel van het politiebureau. In

een poging het publieke imago van het korps, bezoedeld door rassenrellen, seksschandalen en beschuldigingen van corruptie op hoog niveau, te veranderen, had de regering teruggegrepen op het verleden: de jaren vijftig van de vorige eeuw om precies te zijn. De lamp kwam regelrecht uit *Dixon of Dock Green*. Susan had de serie nooit gezien, maar begreep de achterliggende gedachte wel. Het beeld van de vriendelijke, oude wijkagent had voor heel wat vrolijkheid gezorgd op het regionale hoofdbureau van de politie in Eastvale. Was het leven maar zo eenvoudig, riep iedereen.

Haar tweede dag in haar nieuwe functie en alles liep op rolletjes. Ze duwde de deur open en liep naar de trap. Boven! Het heiligdom van de CID. Ze was heel lang jaloers geweest op hen allemaal – Gristhorpe, Banks, Richmond, zelfs op Hatchley – wanneer ze hun koffie of berichten bracht, of aanwezig was om aantekeningen te maken tijdens het verhoor van vrouwelijke verdachten. Dat was voorbij. Ze was nu een van hen en ze zou hun laten zien dat vrouwen net zo geschikt waren voor het werk als mannen, zo niet beter. Ze had geen eigen kantoor; die luxe was slechts voorbehouden aan Banks en Gristhorpe. Ze moest genoegen nemen met het hok dat ze met Richmond deelde. Het keek uit op de parkeerplaats aan de achterkant, niet op het marktplein, maar ze had tenminste haar eigen bureau, hoe gammel ook, en een dossierkast. Deze had ze geërfd van brigadier Hatchley, inmiddels verbannen naar de kust, en het eerste wat ze had gedaan was de blote pin-ups van het prikbord van kurk boven zijn bureau trekken. Hoe iemand kon werken met die opgeblazen memmen boven zijn hoofd ging haar begrip te boven.

Ongeveer veertig minuten later, toen ze net een kop koffie voor zichzelf had ingeschonken om wakker te blijven tijdens het lezen van de laatste misdaad-rapporten, ging de telefoon. Het was brigadier Rowe, die vanaf de balie belde.

‘Er heeft zojuist iemand gebeld om aangifte te doen van een moord,’ zei hij. Susan voelde dat de adrenaline begon te stromen. Ze klemde de hoorn steviger vast. ‘Waar?’

‘Oakwood Mews. Je weet wel, die opgedirkte rij chique huizen aan de achterkant van King Street.’

‘Die ken ik wel. Details bekend?’

‘Vrijwel geen. Degene die belde, is een van de burens. Ze zei dat haar buurvrouw gillend de straat op kwam gerend. Ze heeft haar in huis gehaald, maar er geen zinnig woord uit gekregen, behalve dat haar vriendin was vermoord.’

‘Heeft die buurvrouw zelf een kijkje genomen?’

‘Nee. Ze vond dat ze beter meteen ons kon bellen.’

‘Kun je agent Tolliver erheen sturen?’ vroeg Susan. ‘Laat hem het huis verkennen zonder iets aan te raken. Zeg hem dat hij bij de deur blijft staan en niemand binnenlaat totdat wij er zijn.’

‘Aye,’ zei Rowe, ‘maar zouden we niet eerst...’

‘Wat is het huisnummer?’

‘Elf.’

‘Oké.’

Susan verbrak de verbinding. Haar hart klopte razendsnel. Maandenlang was er niets in Eastvale gebeurd – en nu, op haar tweede dag in haar nieuwe baan, een moord, terwijl zij als enige van de CID die avond dienst had. Rustig, hield ze zichzelf voor, volg de standaardprocedure, pak het goed aan. Ze greep haar jas, die nog vochtig was van de sneeuw, en liep snel via de achteruitgang naar de parkeerplaats. Rillend veegde ze de sneeuw van de voorruit van haar rode Golf en toen reed ze zo snel als met het slechte weer mogelijk was weg.

*Four and twenty virgins
Came down from Inverness,
And when the ball was over
There were four and twenty less.*

‘Volgens mij is Jim een beetje teut,’ zei inspecteur Alan Banks, terwijl hij zich naar zijn vrouw Sandra toeboog.

Sandra knikte instemmend. Bij de kerstboom in de hoek van de feestzaal van de Eastvale Rugbyclub stond brigadier Jim Hatchley met een groep vrienden die allemaal even groot en gespierd waren als hijzelf. Het leek wel een parodie op een kerstkoor, vond Banks, al die zangers met een glas schuimend bier in hun hand. Ze zwaaiden onvast heen en weer tijdens het zingen. De andere gasten stonden bij de bar of zaten aan tafeltjes te praten en probeerden boven het lawaai uit te komen. Carol Hatchley, meisjesnaam Ellis, het blozende bruidje van de brigadier, zat kokend van woede naast haar moeder. Het paar had zojuist zijn trouwkleding verwisseld voor een minder formele outfit en stond op het punt op huwelijksreis te gaan, maar Hatchley had er zoals gebruikelijk op gestaan nog één pint te drinken voordat ze vertrokken. Die ene was al snel in twee veranderd, toen drie...

*The village butcher, he was there,
Chopper in his hand.
Every time they played a waltz,
He circumcised the band.*

Het was totaal niet logisch, dacht Banks bij zichzelf. Hoe vaak kon je één band besnijden? Carol glimlachte zwakjes, draaide zich om en zei iets tegen haar moeder, die haar schouders ophaalde. Banks, die samen met Sandra, hoofdinspecteur Gristhorpe en Philip Richmond tegen de lange bar stond geleund, bestelde een nieuw rondje.

Tijdens het wachten liet hij zijn blik door de ruimte glijden. Deze was al stemmig versierd voor de feestdagen, dat leed geen enkele twijfel. Rode en groene slingers hingen aan het plafond, getooid met zilverfolie, hulst, en hier en daar een takje mistletoe. De ruim twee meter hoge kerstboom glinsterde dat het een lieve lust was.

Het was tien voor halfnegen en het eigenlijke feest kwam nu pas goed op gang. Het huwelijk was aan het eind van de middag voltrokken in de congregationalistische kerk in Eastvale en om zes uur gevolgd door een eerste-klas maaltijd bij de rugbyclub. Inmiddels waren de speeches gehouden, was het serviesgoed opgeruimd en waren de tafels opzijgeschoven voor een knalnuif in Yorkshire-stijl. Hatchley had een dj ingehuurd voor de muziek, maar de arme knul stond nog steeds geduldig te wachten op het teken dat hij kon beginnen.

*Singing 'Balls to your father,
Arse against the wall.
If you've never been shagged on a Saturday night,
You've never been shagged at all.'*

Four and Twenty Virgins naderde het einde, hoorde Banks. Er volgde nog een couplet over de juffrouw van de dorpschool (die opmerkelijk grote borsten had) en een over de dorpskreupele (die onbeschrijflijke dingen deed met zijn kruk), gevolgd door een enthousiast slot. Met een beetje geluk hielden de rugbyliepjes daarna op. Ze hadden *Dinah, Dinah, Show Us Yer Leg (A Yard Above Your Knees)*, *The Engineer's Song* en een lange, geïmproviseerde versie van *Mademoiselle from Armentieres* al gehad. De chagrijnige dj, die het afgelopen uur had gedaan alsof hij zijn spullen klaarzette, zou snel de kans krijgen om te stralen.

Banks gaf de drankjes door aan de anderen en pakte een sigaret. Gristhorpe keek hem fronsend aan, maar daar was Banks wel aan gewend. Phil Richmond stond ook een van zijn sporadische panatella's te roken, dus de hoofdinspecteur had het bijzonder zwaar. Sandra was helemaal gestopt met roken en Banks had beloofd niet in huis te roken. Hoewel het politiebureau grotendeels rookvrij was verklaard, mocht hij in zijn eigen kantoor gelukkig wel roken. Het was inmiddels echter al zo erg dat zelfs vermeende criminelen die voor verhoor werden meegenomen er wettelijk bezwaar tegen konden maken dat politiemensen in de verhoorkamers rookten. Het was een trieste gang van zaken, peinsde Banks: je kon hen naar hartelust slaan zolang er maar geen blauwe plekken zichtbaar waren, maar roken in hun aanwezigheid mocht niet.

Sandra trok haar donkere wenkbrauwen op en blies een opgeluchte zucht uit toen *Four and Twenty Virgins* was afgelopen. Haar vreugde was echter van korte duur. Het koor van rugby forwards weigerde het podium te verlaten voordat ze hun versie van *Good King Wenceslas* hadden uitgevoerd. Ondanks het gekreun dat uit het tot luisteren gedwongen publiek opsteeg, een vuile blik van de dj en de werkelijk laaiende woede die uit Carols ogen sprak, zette brigadier Hatchley in:

*Good King Wenceslas looked out
Of his bedroom window.
Silly bugger, he fell out...*

Gristhorpe keek op zijn horloge. 'Ik geloof dat ik hierna maar eens opstap. Ik hoorde zojuist iemand zeggen dat het vrij hard sneeuwt.'

'Echt?' zei Sandra. Banks wist dat ze gek was op sneeuw. Ze liepen naar het raam aan de andere kant van de ruimte en tuurden naar buiten. Sandra was duidelijk zeer in haar nopjes met wat ze zag en trok de lange gordijnen open. Toen ze rond een uur of vijf arriveerden voor de borrel voorafgaand aan het diner had het slechts heel zachtjes gesneeuwd, maar nu omljstte het hoge raam een dichte werveling van witte vlokken die op het rugbyveld vielen. Anderen wierpen ook een blik over hun schouder, riepen o en aah, en tikten hun burens op de arm om hun te vertellen wat er aan de hand was. Toen ze terugliepen, nam Banks Sandra in zijn armen en hij kustte haar. 'Hebbes,' zei hij. Hij keek omhoog en Sandra volgde zijn blik naar de mistletoe die boven hen hing.

Sandra stak haar arm door de zijne en liep met hem terug naar de bar. 'Ik

wil niet onbeleefd zijn of zo,' zei ze, 'maar wanneer houdt deze herrie eens op? Vind je niet dat iemand even met Jim moet gaan praten? Het is tenslotte wel Carols trouwdag...'

Banks wierp een blik op Hatchley. Afgaande op diens rood aangelopen gezicht en de manier waarop hij heen en weer wiebelde, hoefde de bruid waarschijnlijk niet al te veel te verwachten van de huwelijksnacht.

*Brightly shone his arse that night,
Though the frost was cruel...*

Banks stond op het punt naar hem toe te lopen om iets te zeggen – hoewel hij wel bang was dat hij te veel als de baas zou klinken, terwijl hij hier als bruiloftsgast was – maar werd gered door de dj. Een lange, keiharde golf feedback knalde uit de luidsprekers en snoerde Hatchley en zijn vrienden de mond. Voordat ze zich konden herstellen en hun offensief voortzetten, applaudisseerden enkele alerte aanwezigen in het gezelschap luid. De zangers vatten dit onmiddellijk op als een teken om te buigen en de dj als zijn kans om echte muziek op te zetten. Hij draaide aan een paar knoppen, sloeg het gebruikelijke inleidende praatje over en voordat Hatchley en zijn bende goed en wel in de gaten hadden wat er gebeurde, werd de zaal gevuld met de klanken van Martha and The Vandellas, die *Dancing in the Street* zongen. Sandra glimlachte. 'Dat lijkt er meer op.'

Banks keek even naar Richmond, die er bijzonder vergenoegd uitzag. Met goede reden. Er had net een grote verschuiving plaatsgevonden op het regionale hoofdbureau van de politie in Eastvale. Brigadier Hatchley vormde al lange tijd een probleem. Zelf was hij niet geschikt voor promotie en hij had een sta-in-de-weg gevormd voor Richmond, die met vlag en wimpel voor zijn brigadiersexamen was geslaagd en een opmerkelijk talent voor politiewerk aan de dag had gelegd. De moeilijkheid was dat er op het kleine bureau gewoon niet genoeg plek was voor twee brigadiers.

Nadat hij zich maandenlang het hoofd had gebroken over een uitweg uit dit dilemma had hoofdinspecteur Gristhorpe eindelijk de eerste de beste gelegenheid die zich voordeed aangegrepen. De officiële grenzen waren opnieuw vastgesteld en hun regio was aan de westkant uitgebreid met een deel van de North Yorkshire Moors en een smalle strook kustgebied tussen Scarborough en Whitby. Het leek een bijzonder goed idee om aan de kust een klein bureau van de CID te vestigen dat de dagelijkse zaken die zich er wellicht voordeden kon afhandelen, en Hatchley werd gezien als de juiste

man om er leiding aan te geven. Hij had voldoende ervaring, maar was lui en nonchalant wat betreft details. In een slaperig vissersdorp als Saltby Bay kon hij weinig kwaad aanrichten, zo had Gristhorpe tegen Banks geredeneerd.

Aan Hatchley werd gevraagd of het hem iets leek om aan zee te wonen en hij had ja gezegd. Het was tenslotte nog steeds Yorkshire. Omdat het tijdstip van zijn overplaatsing samenviel met zijn op handen zijnde huwelijk had het voor de hand gelegen om beide feestelijkheden te combineren. Hoewel Hatchley brigadier bleef, was Gristhorpe erin geslaagd een kleine salarisverhoging voor hem los te krijgen en – belangrijker nog – hij zou de leiding hebben. Hij kreeg agent David Craig mee. Craig, die aan het andere uiteinde van de bar bier naar binnen zat te gieten, zag er niet uit alsof hij er echt naar uitkeek. Hatchley en zijn vrouw zouden die avond nog naar Saltby Bay vertrekken – of, zoals het er nu naar uitzag, de volgende ochtend – waar hij twee weken vrij zou hebben om hun cottage aan zee in te richten. Zijn enige klacht was dat het zo lang duurde voordat het zomer werd. Afgezien daarvan leek Hatchley redelijk tevreden met de gang van zaken.

In Eastvale was Richmond eindelijk bevorderd tot brigadier en was Susan Gay naar voren geschoven als hun nieuwe hoofdagent. Het was nog te vroeg om al te kunnen zeggen of de nieuwe situatie voldeed, maar Banks had het volste vertrouwen in zowel Richmond als Gay. Toch voelde hij zich een beetje triest. Hij was nu bijna drie jaar in Eastvale en in die tijd had hij brigadier Hatchley ondanks diens overduidelijke gebreken leren waarderen en vertrouwen. Het had weliswaar tot de vorige zomer geduurd voordat Banks de brigadier bij zijn voornaam aansprak, maar hij had het gevoel dat Hatchley er samen met hoofdinspecteur Gristhorpe verantwoordelijk voor was geweest dat hij zich na zijn verhuizing vanuit Londen naar Yorkshire had leren aanpassen.

Er volgde een langzamer nummer: Percy Sledge met *When a Man Loves a Woman*. Sandra gaf Banks' arm een duwtje. 'Dansen?'

Banks pakte haar hand en ze liepen naar de dansvloer. Voordat ze die hadden bereikt, tikte iemand zachtjes op zijn schouder. Hij draaide zich om en zag hoofdagent Susan Gay staan met smeltende sneeuwvlokken op de schouders van haar donkerblauwe jas en in haar korte, krullende blonde haar.

'Wat is er?' vroeg Banks.

'Kan ik u even spreken, inspecteur? Op een rustig plekje?'

Het enige rustige plekje was bij de toiletten en ze konden zich moeilijk

samen terugtrekken in de ‘heren’ of ‘dames’. Het alternatief was de hoek tegenover de dj, die er vrijwel verlaten bij lag. Banks vroeg Sandra of ze het erg vond om deze dans over te slaan. Ze haalde haar schouders op, gewend als ze was aan dergelijke onderbrekingen, en liep terug naar de bar. Banks zag dat Gristhorpe haar galant zijn arm aanbood en ze gingen samen de dansvloer op.

‘Het gaat om een moord, tenminste: een mogelijke moord,’ zei hoofdagent Gay zodra ze een stiller plekje hadden gevonden. ‘Toen ik binnenkwam, zag ik de hoofdinspecteur nergens, daarom ben ik direct naar u toegekomen.’

‘Details bekend?’

‘Alleen vaag.’

‘Hoe lang geleden is het gemeld?’

‘Ongeveer tien minuten geleden. Ik heb agent Tolliver naar het huis gestuurd en ben regelrecht hiernaartoe gereden. Het spijt me dat ik het feest verstoor, maar ik wist niet wat ik anders...’

‘Het geeft niet,’ zei Banks, ‘je hebt goed gehandeld.’ Dat was niet zo, maar daar kon ze weinig aan doen. Ze deed dit werk nog maar net en er was een melding binnengekomen van een moord. Wat had ze dan moeten doen? Nu ja, ze had de mogelijke plaats delict natuurlijk eerst zelf kunnen inspecteren en misschien had ze dan wel ontdekt, zoals negen van de tien keer het geval was, dat iemand een fout had gemaakt of een geintje had uitgehaald. Ze had ook kunnen wachten tot agent Tolliver had gebeld om haar op de hoogte te stellen van de situatie voordat ze het bureau uit holde en de inspecteur wegsleurde van het huwelijksfeest van zijn voormalige brigadier. Banks nam het haar echter niet kwalijk. Ze was nog jong, ze zou het snel leren en als ze echt met een moord te maken hadden, kon de tijd die ze hadden bespaard door Susans directe handelen weleens van onschatbare waarde blijken te zijn.

‘Ik heb het adres hier, inspecteur.’ Ze keek hem gretig en afwachtend aan. ‘Het is in Oakwood Mews. Nummer elf.’

Banks zuchtte. ‘Laten we dan maar gaan. Een ogenblikje.’

Hij liep terug naar de bar en legde de situatie uit aan Richmond. Het volgende nummer was weer sneller, de Supremes met *Baby Love*, en Gristhorpe begeleidde Sandra terug van de dansvloer. Toen hij het nieuws hoorde, stond hij erop met Banks mee te gaan naar de plaats delict, ook al was het beslist niet zeker dat ze daar een moordslachtoffer zouden aantreffen. Richmond wilde eveneens mee.

‘Nee, jongen,’ zei Gristhorpe, ‘dat heeft geen zin. Als het serieus is, vertelt

Alan je later alles wel. Mondje dicht tegen brigadier Hatchley. Ik wil zijn trouwdag niet verpesten. Hoewel hij dat, gelet op Carols blik, misschien zelf al heeft gedaan.'

'Neem je de auto mee?' vroeg Sandra aan Banks.

'Dat is wel het beste. Oakwood Mews ligt een aardig eind hiervandaan. Het is met geen mogelijkheid te zeggen hoe lang we wegblijven. Als ik op tijd ben, kom ik je ophalen. Zo niet, maak je dan niet druk, dan zorgt Phil wel voor je.'

'O, ik maak me ook niet druk.' Ze liet haar arm door die van Richmond glijden en de nieuwbakken brigadier bloosde. 'Phil is een uitstekende danser.'

Banks gaf haar snel een kus en vertrok met Gristhorpe.

Susan Gay stond bij de deur om hen te wachten. Voordat ze bij haar waren, stommelde een van Hatchleys rugbymaatjes wankelend naar haar toe en hij maakte aanstalten om haar te zoenen. Van achteren zag Banks dat hij zijn armen om haar heen sloeg, vervolgens dubbelklapte en achteruitstrompelde. Iedereen had het te druk met dansen of praten, dus niemand had iets gezien. Toen Banks en Gristhorpe naast haar bleven staan, was Susan knalrood. Ze sloeg een hand voor haar mond en mompelde: 'Het spijt me,' toen de rugbyspeler met een van pijn vertrokken gezicht naar het takje mistletoe boven de deur wees.

Het was geen vals alarm; zoveel was in elk geval duidelijk af te lezen aan agent Tollivers gezicht toen Banks en de anderen bij Oakwood Mews 11 aankwamen. Nadat Gristhorpe instructies had gegeven om dokter Glendenning en het team van de technische recherche erbij te halen, gingen de drie mannen naar binnen.

Het eerste wat Banks opviel toen hij in de gang stond was de muziek. Het geluid klonk gedempt vanuit de voorkamer en kwam hem bekend voor: een cantate van Bach misschien? Hij deed de deur naar de woonkamer open en bleef even op de drempel staan. Het tafereel had iets pittoresks, vond hij, zozeer zelfs dat het in eerste instantie zelfs de akelige aanblik van het lijk op de bank maskeerde.

In de haard knapperde een houtvuur. De vlammen wierpen schaduwen over het vloerkleed van schaapsvacht en op de gestuukte muren. Het enige andere licht was afkomstig van twee rode kaarsen op de glanzend gepoetste eikenhouten tafel in de hoek tegenover de deur en de kerstverlichting voor het raam. Banks liep de kamer in. De vlammen dansten en de prachtige muziek speelde verder. Aan de muur boven de stereo hing een reproductie van een van Gauguins Tahitiaanse schilderijen: een inheemse vrouw met

koffiekleurige huid, naakt tot op haar middel, met wat zo te zien een schaal rode bessen was, wandelend naast een andere vrouw.

Toen Banks dichterbij de bank kwam, zag hij dat de schaapsvacht bezaaid was met donkere vlekken, alsof het vuur vonken had uitgespuugd die de wol hadden geschroeid. Toen werd hij zich bewust van de weë, metalige geur die hij al zo vaak was tegengekomen.

In het vuur verschoof een houtblok; de vlammen sprongen alle kanten op en hun licht gleed speels over het naakte lichaam. De vrouw lag helemaal uitgestrekt met haar hoofd op een paar kussens in wat een zeer uitnodigende pose zou zijn geweest als er niet uit de vele steekwonden in haar hals en borst bloed was gevloeid dat de voorkant van haar lichaam bedekte. Het glinsterde als donker satijn in het licht van het vuur. Voor zover Banks kon zien, was het slachtoffer jong en knap, met een gladde, olijfkleurige huid en schouderlang, gitzwart haar. Toen hij zich over haar heen boog, zag hij dat haar ogen blauw waren, het soort diepblauw waardoor sommige donkerharige mensen nog aantrekkelijker werden. De starende blik was nu echter kil en levenloos. Op de lage salontafel voor haar stond een halfleeg theekopje op een onderzetter en een laagjestaart van chocolade waarvan één punt ontbrak. Banks bedekte met zijn zakdoek één vingertop en voelde aan het kopje. Het was koud.

De betovering werd plotseling verbroken. Banks werd zich bewust van Gristhorpes stem die ergens achter hem agent Tolliver ondervroeg, en van Susan Gay, die zwijgend naast hem stond. Het was haar eerste lijk, besefte hij, en ze hield zich goed, beter dan hij had gedaan. Niet alleen duidde niets erop dat ze elk moment kon gaan overgeven of flauwvallen, maar ook keek ze oplettend de kamer rond en nam ze alle details aandachtig in zich op.

‘Wie heeft het lichaam gevonden?’ vroeg Gristhorpe aan Tolliver.

‘Een vrouw, een zekere Veronica Shildon. Ze woont hier.’

‘Waar is ze nu?’ vroeg Banks.

Tolliver gebaarde met zijn hoofd naar de trap. ‘Boven, samen met de buurvrouw. Ze wilde hier niet meer naar terug.’

‘Dat kan ik haar niet kwalijk nemen,’ zei Banks. ‘Weet je wie het slachtoffer is?’

‘Haar naam is Caroline Hartley. Blijkbaar woonde zij hier ook.’

Gristhorpe trok zijn borstelige wenkbrauwen op. ‘Kom, Alan, laten we maar eens gaan horen wat ze ons te vertellen heeft. Susan, zou jij beneden willen blijven tot de technische recherche is gearriveerd?’

Susan knikte en deed een stapje opzij.

Boven waren slechts twee kamers en een badkamer met toilet. Een van de kamers werd gebruikt als woonkamer of werkkamer: langs een van de muren stonden boekenkasten, voor het raam was een klein cilinderbureau neergezet en onder een serie spotjes waren een paar rotanleunstoelen geplaatst. De slaapkamer, zo zag Banks vanaf de overloop, was ingericht in de kleuren koraalrood en zeegroen, met behang van Laura Ashley. Als er twee vrouwen in dit huis woonden en er slechts één slaapkamer was, redeneerde hij, dan deelden ze die blijkbaar. Hij haalde diep adem en ging de werkkamer binnen.

Veronica Shildon zat met haar hoofd in haar handen in een van de rotanstoelen. De buurvrouw, die zichzelf voorstelde als Christine Cooper, zat naast haar. De enige andere zitplaats was de stoel met een rechte rugleuning die bij het bureau stond. Gristhorpe ging zitten, boog zich voorover en leunde met zijn kin op zijn vuisten. Banks bleef bij de deur staan.

‘Ze heeft een verschrikkelijke schok gehad,’ zei Christine Cooper. ‘Ik weet niet of ze u veel kan vertellen.’

‘Maakt u zich geen zorgen, mevrouw Cooper,’ zei Gristhorpe. ‘De dokter komt zo. Hij zal haar wel iets geven. Is er iemand bij wie ze terecht kan?’

‘Ze mag wel bij mij komen, als ze dat wil. Het huis hiernaast. We hebben een logeerkamer. Ik weet zeker dat mijn man dat niet erg zal vinden.’

‘Uitstekend.’ Gristhorpe richtte zich tot de huilende vrouw en vertelde haar wie hij was. ‘Kunt u me zeggen wat er is gebeurd?’

Veronica Shildon keek op. Ze was halverwege de dertig, schatte Banks, en had een keurig kort kapsel van donkerbruin haar met hier en daar wat grijs. Ze was eerder statig dan mooi en uit haar magere gezicht, dunne lippen en lichaamshouding spraken waardigheid en verfijning, mogelijk zelfs soberheid. Ze had een verkreukeld zakdoekje in haar linkerhand en haar rechterhand was zo strak tot een vuist gebald dat hij wit was. Terwijl Banks haar uiterlijk bewonderde, was hij echter tegelijkertijd op zoek naar bloedsporen op haar handen of kleding. Hij kon niets ontdekken. Haar roodomrande grijsgroene ogen leken zich niet helemaal op Gristhorpe te kunnen focussen. ‘Ik was net thuis,’ zei ze. ‘Ik dacht dat ze op me zat te wachten.’

‘Hoe laat was dat?’ vroeg Gristhorpe.

‘Acht uur. Een paar minuten over acht.’ Ze keek hem tijdens het praten niet aan.

‘Waar was u geweest?’

‘Ik had gewinkeld.’ Ze keek op, maar haar ogen keken dwars door de hoofdinspecteur heen. ‘Dat is het nu juist, begrijpt u. Heel even dacht ik dat ze het

cadeautje aanhad dat ik voor haar had gekocht, het donkerrode truitje. Maar ja, dat kon natuurlijk helemaal niet, hé? Ik had het haar nog niet gegeven. Bovendien was ze dood.'

'Wat deed u nadat u haar had gevonden?' vroeg Gristhorpe.

'Ik... ik ben naar Christine gerend. Ze liet me binnen en belde de politie. Ik weet niet... Is Caroline echt dood?'

Gristhorpe knikte.

'Waarom? Wie?'

Gristhorpe leunde een stukje voorover en ging zacht verder: 'Dat zullen we moeten uitzoeken, mevrouw. Weet u zeker dat u niets in de kamer hebt aangeraakt?'

'Heel zeker.'

'Kunt u ons verder nog iets vertellen?'

Veronica Shildon schudde haar hoofd. Het was duidelijk dat ze zo overstuur was dat ze niets kon zeggen. Ze zouden hun vragen tot de volgende dag moeten bewaren.

Christine Cooper liep met Banks en Gristhorpe mee naar de deur van de werkkamer. 'Als u het niet erg vindt, blijf ik even bij haar tot de dokter er is,' zei ze.

Gristhorpe knikte en ze gingen naar beneden.

'Start een buurtonderzoek op, wil je?' vroeg Gristhorpe aan agent Tolliver voordat ze terugkeerden naar de woonkamer. 'Je kent de procedure. Laat vragen of men iemand het huis heeft zien binnengaan of verlaten.' De agent knikte en liep snel weg.

Terug in de voorkamer merkte Banks voor het eerst hoe warm het was en hij trok zijn regenjas uit. De muziek hield op en de naald ging omhoog, schoof terug naar de rand van de elpee en begon onmiddellijk van voor af aan.

'Wat is dat toch voor muziek?' vroeg Susan.

Banks luisterde. Het stuk – sierlijke, majestueuze strijkinstrumenten begeleidden een sopraan die in het Latijn een solo zong – kwam hem enigszins bekend voor. Het was helemaal niet van Bach, de stijl was eerder Italiaans dan Duits.

'Het klinkt als Vivaldi,' zei hij met een diepe rimpel op zijn voorhoofd. 'Wát het is, is echter niet hetgeen me dwarszit, maar wel waaróm juist dit stuk op staat en vooral ook waarom het op "repeat" is gezet.'

Hij liep naar de platenspeler en knielde neer bij de elpeehoes die ondersteboven op de luidspreker ernaast lag. Het was inderdaad Vivaldi: *Laudate*

pueri, gezongen door Magda Kalmár. Banks had nog nooit van haar gehoord, maar ze had een prachtige stem, hoger, warmer en minder broos dan vele andere sopranen die hij had gehoord. De hoes zag er nieuw uit.

‘Zal ik hem uitzetten?’ vroeg Susan.

‘Nee. Laat liggen. Het kan belangrijk zijn. De jongens van de technische recherche moeten er eerst naar kijken.’

Op dat moment ging de voordeur open en iedereen staarde ontzet naar wat er naar binnen kwam gewandeld. Op het eerste gezicht leek de bezoeker de kerstman in hoogsteigen persoon, compleet met baard en rode muts. Het was dat Banks de lengte, de fonkelende blauwe ogen, de bruine tas en de sigaret die in een mondhoek bungelde herkende, want anders had hij zelf ook niet geweten wie het was.

‘Mijn verontschuldiging voor mijn uiterlijk,’ zei dokter Glendenning.

‘Geloof me, het is niet mijn bedoeling frivool te zijn. Ik stond op het punt naar de kinderafdeling van het ziekenhuis te vertrekken om kerstcadeautjes uit te delen toen ik werd gebeld. Ik wilde geen tijd verspillen.’ Dat deed hij dan ook niet. ‘Is dit het vermeende lijk?’ Hij liep naar de bank en boog zich over het lichaam. Voordat hij meer kon doen dan er een vluchtige blik op werpen, arriveerde Peter Darby, de fotograaf, samen met Vic Manson en diens team.

De drie CID-agenten bleven op een afstandje wachten, terwijl de specialisten met kleine stofzuigertjes haren en stofmonsters verzamelden, vingerafdrukken lichtten en de ruimte vanuit elke denkbare hoek fotografeerden. Susan keek geboeid toe. Ze had hierover natuurlijk in boeken gelezen, bedacht Banks, en meegedaan aan praktijklessen op de politieacademie, maar dat kon allemaal niet tippen aan het echte werk. Hij tikte op haar schouder. Het duurde even voordat ze haar ogen kon losrukken en hem aankeek.

‘Ik ga nog heel even naar boven,’ fluisterde Banks. ‘Ben zo terug.’ Susan knikte en richtte haar blik weer op Glendenning, die de wonden in de hals opmat.

Boven hurkte Banks voor de leunstoel neer. ‘Veronica,’ zei hij zachtjes, ‘die muziek, Vivaldi, stond die al op toen je thuiskwam?’

Het kostte Veronica enige moeite zich op hem te concentreren. ‘Ja,’ zei ze met een verwarde uitdrukking op haar gezicht. ‘Ja. Dat was vreemd. Ik dacht dat we bezoek hadden.’

‘Hoezo?’

‘Caroline... ze houdt niet van klassieke muziek. Ze zegt dat ze zich er erg dom door voelt.’

‘Dus deze elpee zou ze zelf nooit opzetten?’

Veronica schudde haar hoofd. ‘Nee.’

‘Wiens plaat is het? Komt hij uit jouw verzameling?’

‘Nee.’

‘Hou je wel van klassieke muziek?’

Ze knikte.

‘Ken je dit stuk?’

‘Ik geloof het niet, maar de stem herken ik wel.’

Banks stond op en legde een hand op haar schouder. ‘De dokter zal zo wel boven komen,’ zei hij. ‘Hij zal je iets geven waardoor je kunt slapen.’ Hij trok Christine Cooper zachtjes aan haar arm mee naar de overloop. ‘Hoe lang wonen ze hier al?’

‘Inmiddels bijna twee jaar.’

Banks gebaarde met zijn hoofd naar de slaapkamer. ‘Samen?’

‘Ja. Dat wil zeggen, ik...’ Ze sloeg haar armen over elkaar. ‘Het is niet aan mij om daarover te oordelen.’

‘Zijn er ooit problemen geweest?’

‘Hoe bedoelt u?’

‘Ruzies, dreigementen, onenigheid, boze bezoekers, dergelijke dingen?’

Christine Cooper schudde haar hoofd. ‘Helemaal niets. Je kunt je geen rustigere, attentere burens wens. Zoals ik al zei: we kennen elkaar niet echt goed, maar we maken af en toe een praatje met elkaar. Mijn man...’

‘Ja?’

‘Ach... hij mocht Caroline erg graag. Ik denk dat ze hem aan onze Corinne deed denken. Ze is een paar jaar geleden overleden. Leukemie. Ze was ongeveer even oud als Caroline.’

Banks keek Christine Cooper aan. Ze was ongeveer halverwege de vijftig, een kleine, vragend kijkende vrouw met grijs haar en een gerimpeld voorhoofd. Dan moest haar man van dezelfde leeftijd zijn, misschien iets ouder. Waarschijnlijk puur vaderlijke genegenheid, maar hij nam zich voor om het uit te zoeken.

‘Is u eerder op de avond iets bijzonders opgevallen?’ vroeg hij.

‘Zoals?’

‘Geluiden, iemand die bij het huis aanbelde?’

‘Nee, ik kan niet zeggen dat ik iets heb gemerkt. Deze huizen hebben vrij dikke muren, weet u. Ik had de gordijnen al dichtgetrokken en de televisie stond aan tot die domme spelshow om acht uur begon.’

‘Dus u hebt helemaal niets gehoord?’

‘Ik heb een of twee keer een deur horen dichtgaan, maar ik kan u niet zeggen waar dat was.’

‘Weet u nog hoe laat dat was?’

‘Toen ik televisie zat te kijken. Tussen zeven en acht. Het spijt me dat u zo weinig aan me hebt. Ik heb er gewoon niet op gelet. Ik wist niet dat het belangrijk was.’

‘Natuurlijk niet. Nog één dingetje,’ zei Banks. ‘Hoe laat kwam mevrouw Shildon bij uw huis aan?’

‘Tien over acht.’

‘Dat weet u zeker?’

‘Ja. Ik was in de keuken. Toen ik iemand hoorde schreeuwen en op mijn deur hoorde bonzen, keek ik op de klok. Ik had geen kerstkoortjes in de straat gehoord en vroeg me af wie het op dat tijdstip kon zijn.’

‘Hebt u haar ook thuis horen komen?’

‘Ik hoorde hun deur opengaan en weer dicht.’

‘Hoe laat was dat?’

‘Iets na achten, hooguit een of twee minuten over acht. Ik had net de televisie uitgezet en was amper aan Charlies avondeten begonnen. Daarom hoorde ik haar. Het was toen heel rustig. Eerst dacht ik dat het mijn deur was, dus ik keek op de klok. Dat is een gewoonte van me wanneer ik in de keuken ben. Er hangt daar een mooie wandklok, een cadeau... maar dat wilt u allemaal niet weten. Goed, ik verwachtte Charles niet zo vroeg terug, dus ik... Wacht eens even! Waar wilt u precies naartoe? U gelooft toch zeker niet...’

‘Hartelijk bedankt, mevrouw Cooper, dat is voorlopig alles.’

Toen mevrouw Cooper weer in de werkkamer was verdwenen, doorzocht Banks de slaapkamer vluchtig op bebloede kledingstukken, maar hij vond niets. De klerkast was duidelijk in tweeën gedeeld: een helft voor Veronica’s conservatievere kleding en de andere helft voor die van Caroline, die iets moderner van stijl was. Onderin stond een plastic tas vol met wat eruitzag als oningepakte kerstcadeautjes.

Het hele huis zou nog dezelfde avond grondig moeten worden onderzocht, maar dat kon de technische recherche later wel doen. Wat Banks op dit moment dwarszat, was het gat van bijna tien minuten tussen het tijdstip waarop Veronica Shildon was thuisgekomen en het moment waarop ze op de deur van haar burens had geklopt.

Weer terug beneden nam Banks Vic Manson mee naar de platenspeler.

‘Kun je de elpee eraf halen en dit deel van de kamer op vingerafdrukken

onderzoeken? Ik wil graag dat je de hoes en de binnenhoes ook meeneemt om te bekijken.'

'Geen enkel probleem.' Manson ging aan het werk.

Iedereen keek op toen de muziek ophield. Deze had zo'n betovering over het tafereel geworpen dat Banks het gevoel had dat hij een danser was die halverwege een statige pavane een halt werd toegeroepen. Iedereen leek zich nu pas voor het eerst bewust van het precieze karakter van de situatie. Weerzinwekkend en akelig, vooral nu alle lampen brandden.

'Hebben ze al iets interessants gevonden?' vroeg Banks aan Gristhorpe.

'Het mes. Het lag gewassen en al op het afdruiprek in de keuken, maar er zaten nog steeds bloedsporen op. Zo te zien is het er een van henzelf, onderdeel van een set. Heb je de taart op de tafel bij de bank gezien?'

Banks knikte.

'Het is mogelijk dat ze het mes eerder heeft gebruikt om een punt voor zichzelf af te snijden.'

'Waardoor het meteen een geschikt wapen vormde,' merkte Banks op, 'als het nog steeds op tafel lag.'

'Inderdaad. Verder hebben we dit.' De hoofdinspecteur hield een verkreukeld stuk groen kerstpapier met zilverkleurige klokken en rode hulstbesjes omhoog. 'Het lag bij de stereo.' Hij haalde zijn schouders op. 'Misschien betekent het iets.'

'Dat kan van de elpee afkomstig zijn,' zei Banks, en hij vertelde Gristhorpe wat Veronica tegen hem had gezegd.

Dokter Glendenning, die zijn baard en muts had afgedaan en de bovenste helft van zijn kerstmannepak had losgeknoopt, kwam naar hen toe en stopte een nieuwe sigaret in zijn mond.

'Hooguit drie tot vier uur dood,' zei hij. 'Kneuzing op de linkerwang komt overeen met een harde klap of schop. Daardoor kan ze gemakkelijk het bewustzijn hebben verloren. De doodsoorzaak is echter bloedverlies, veroorzaakt door diverse steekwonden: minimaal zeven, voor zover ik heb kunnen tellen. Tenzij ze eerst is vergiftigd.'

'Bedankt,' zei Gristhorpe. 'Enig idee hoe het is gebeurd?'

'Op dit moment nog niet, nee. Afgezien van het meest voor de hand liggende dan, dat het een beestachtige aanval is geweest.'

'Aye,' zei Gristhorpe. 'Is ze seksueel misbruikt?'

'Na een eerste oppervlakkig onderzoek zou ik zeggen: nee. Totaal niets wat daarop wijst. Ik kan jullie echter pas meer vertellen na de sectie, die ik morgenochtend vroeg zal verrichten. Laat de jongens haar maar naar het mor-

tuarium brengen zodra ze hier klaar zijn. Kan ik nu weg? Ik wil die arme kleine kindertjes niet langer laten wachten.’

Banks verzocht hem eerst nog even bij Veronica Shildon langs te gaan en haar een kalmerend middel te geven. Glendenning zuchtte, maar deed wat hij vroeg. De ambulancebroeders, die buiten hadden staan wachten, kwamen nu naar binnen om het stoffelijke overschot mee te nemen. Glendenning had plastic zakken om de handen gebonden om eventuele huidschilfers onder de vingernagels niet kwijt te raken. Toen de ambulancebroeders haar op de brancard legden, gaapten de sneden in haar hals wijd open als krijsende monden. Een van de mannen legde een hand onder haar hoofd om te voorkomen dat het vlees verder scheurde tot aan de ruggengraat. Dat was de enige keer dat Banks Susan wit zag wegtrekken en haar blik afwenden.

Toen Caroline Hartleys lichaam weg was, bleef er, afgezien van het bloed dat op de schaapsvacht en de kussens van de bank was gespetterd, weinig over dat duidde op de gruwelijkheden die die avond in de knusse kamer hadden plaatsgevonden. De technische recherche pakte het kleed en de kussens in om mee te nemen voor verder onderzoek en toen was er helemaal niets meer te zien.

Het was halfelf geweest. Agent Tolliver en twee andere agenten in uniform waren nog steeds bezig met het buurtonderzoek in de omgeving, maar de CID kon verder vrijwel niets meer doen tot de volgende ochtend. Ze moesten weten wat Caroline Hartley die avond had gedaan: waar ze was geweest, wie ze had gesproken en wie misschien een reden had gehad om haar uit de weg te willen ruimen. Waarschijnlijk kon Veronica Shildon hun dat wel vertellen, maar zij was op dat moment totaal niet in staat om vragen te beantwoorden.

Gristhorpe en Susan vertrokken als eersten. Nadat Banks instructies had achtergelaten voor de technische recherche om het hele huis grondig na te kijken op bebloede kledingstukken, keerde hij terug naar de rugbyclub om te zien of Sandra daar nog steeds was. Sneeuw dwarrelde voor zijn koplampen omlaag en de weg was glad.

Toen Banks voor de rugbyclub in het noordelijke deel van Eastvale stilhield, was het bijna elf uur. De lichten waren nog aan. Nadat hij in de hal de plakkerige sneeuw van zijn schoenen had geschopt en de sneeuwvlokken uit zijn haar en van de schouders van zijn kameelharen overjas had geklopt, hing hij de jas aan de klaarstaande kapstok en ging hij naar binnen.

Hij bleef in de deuropening staan en liet zijn blik door de zacht verlichte

zaal glijden. Hatchley en Carol waren eindelijk vertrokken, maar er stonden nog heel wat mensen met een drankje in de hand met elkaar te kletsen. De dj had even een pauze ingelast en iemand speelde kerstliedjes op de piano. Banks zag Sandra en Richmond, die op krukken aan de bar zaten te zingen. Hij bleef even naar hen staan kijken. Het voelde op een vreemde manier intiem aan, alsof je naar iemand keek terwijl hij sliep. Net als bij slapende mensen lag er een onschuldige, vredige uitdrukking op hun gezicht, terwijl hun lippen de bekende woorden vormden:

*Stille nacht, heilige nacht,
Alles slaapt, sluimert zacht.*

2

‘Wat hebben we tot nu toe aan gegevens?’ vroeg Gristhorpe de volgende ochtend om acht uur. Banks wist uit ervaring dat de hoofdinspecteur in de vroege stadia van een onderzoek graag regelmatig besprekingen hield. Hoewel hij de avond ervoor zelf de plaats delict had bezocht, zou hij het dagelijkse onderzoekswerk verder aan zijn team overlaten en zich concentreren op het coördineren van hun taken en het onderhouden van contacten met de pers. In tegenstelling tot enkele andere hoofdinspecteurs met wie Banks had gewerkt, was Gristhorpe er een voorstander van zijn mannen rustig het werk te laten doen, terwijl hij politieke en beleidsmatige zaken afhandelde. In de vergaderkamer bespraken ze met hun vieren – Gristhorpe, Banks, Richmond en Susan Gay – de gebeurtenissen van de vorige dag. Er was nog niets binnengekomen van het forensisch lab of dokter Glendenning, die op het punt stond met de lijkschouwing te beginnen. De enige nieuwe informatie die ze hadden ontvangen, vloeide voort uit het buurtonderzoek. Getuigen hadden drie mensen gezien die Oakwood Mews 11 die avond afzonderlijk van elkaar hadden bezocht. Niemand kon hen duidelijk beschrijven – het was tenslotte donker geweest, het had gesneeuwd en de straat was slecht verlicht – maar twee buurtbewoners hadden ieder verklaard dat één man en twee vrouwen bij het huis hadden aangebeld.

De man was de eerste geweest, rond een uur of zeven, en Caroline had hem binnengelaten. Niemand had hem zien vertrekken. Niet lang daarna had er een vrouw aangebeld die heel even op de stoep met Caroline had staan praten en toen was weggegaan zonder binnen te zijn geweest. Eén getuige zei dat ze dacht dat het misschien iemand was die geld ophaalde voor een goed doel, omdat het Kerstmis was en zo, maar zo iemand zou natuurlijk niet de kans aan zich hebben laten voorbijgaan om ook bij alle andere deuren aan te bellen, hé? En nee, er was niets geweest wat op ruzie duidde.

De laatste bezoeker – volgens de getuigenverklaringen – was kort nadat de eerste vrouw was vertrokken gearriveerd en was wél naar binnen gegaan. Niemand had haar zien weggaan. Voor zover ze konden nagaan was dat de laatste keer dat Caroline Hartley levend door iemand anders dan de moordenaar was gezien. Het was mogelijk dat er tussen ongeveer halfacht

en acht uur nog andere mensen aan de deur waren geweest, maar dat had niemand gezien. Iedereen zat toen naar *Coronation Street* te kijken.

‘Iemand al een idee over die elpee?’ vroeg Gristhorpe.

‘Volgens mij is die belangrijk,’ zei Banks, ‘maar ik weet niet waarom. Veronica Shildon heeft me verteld dat hij niet van haar was, en mevrouw Hartley hield niet van klassieke muziek.’

‘Waar kwam hij dan vandaan?’ vroeg Susan.

‘Tolliver zei dat een van de getuigen dacht dat de mannelijke bezoeker een plastic tasje bij zich had. Daar kan hij hebben ingezet: een cadeau, bijvoorbeeld. Dat zou ook het inpakpapier verklaren dat we hebben gevonden.’

‘Waarom zou iemand een vrouw iets cadeau geven waar ze niets mee had?’ vroeg Susan.

Banks haalde zijn schouders op. ‘Om verschillende redenen. Misschien was het iemand die haar smaak niet goed kende. Misschien was hij wel voor Veronica Shildon bestemd. Ik wil alleen maar aangeven dat het vreemd is en ik vind dat we het moeten natrekken. Het is ook raar dat iemand hem op de pick-up heeft gelegd en opzettelijk telkens opnieuw heeft laten afspelen. We kunnen met redelijke zekerheid stellen dat Caroline hem nooit zou draaien, dus wie dan wel en waarom? Het is best mogelijk dat we met een psychopaat te maken hebben. De muziek zou zijn visitekaartje kunnen zijn.’

‘Goed,’ zei Gristhorpe na een korte stilte. ‘Susan, als jij nu eens naar Pristine Records gaat om te vragen of zij er iets vanaf weten.’

Susan knikte en noteerde iets in haar opschrijfsboekje.

‘Alan, kijk jij of je samen met brigadier Richmond iets uit Veronica Shildon kunt loskrijgen.’ Hij zweeg even. ‘Wat denk je van de relatie tussen die twee?’

Banks wreef over het littekentje naast zijn rechteroog. ‘Ze woonden er samen. Voor zover ik kon zien, deelden ze ook een bed. Niemand heeft het met zoveel woorden gezegd, maar het lijkt mij vrij duidelijk. Christine Cooper suggereerde het al min of meer.’

‘Is dat een invalshoek waarmee we iets kunnen?’ opperde Gristhorpe. ‘Ik weet niet zo heel veel over lesbische relaties, maar alles wat afwijkt van de standaard gang van zaken kan de moeite waard zijn om te onderzoeken.’

‘Een jalouse geliefde, iets in die geest?’ zei Banks.

Gristhorpe haalde zijn schouders op. ‘Om maar iets te noemen. Ik denk dat het interessant genoeg is om na te gaan.’

De vergadering werd beëindigd en ze maakten allemaal aanstalten om hun eigen weg te gaan, maar in de gang kwam brigadier Rowe hen tegemoet met een formulier in zijn hand.

‘Er is ingebroken in het wijkcentrum,’ zei hij, en hij wapperde met het blaadje. ‘Liefhebbers?’

‘Niet alweer, hé!’ kreunde Banks. Het was de derde keer in twee maanden tijd. Vandalisme werd zo langzamerhand net zo’n groot probleem in Eastvale als het in de rest van het land leek te zijn.

‘Aye,’ zei Rowe. ‘Een paar vuilnismannen die een halfuur geleden het vuilnis kwamen ophalen, zagen dat de achterdeur was opengebroken. Ik heb de mensen van de amateurtoneelgroep al op de hoogte gesteld. Ze zijn de enigen die op dit moment gebruikmaken van het pand, afgezien van uw vrouw natuurlijk, inspecteur.’

Rowe doelde hiermee op Sandra’s nieuwe parttimebaan als manager van de nieuwe galerie in Eastvale, waar ze exposities van lokale schilders, beeldhouwers en fotografen organiseerde. De kunstcommissie van Eastvale had zoals altijd een subsidieaanvraag ingediend in de heilige overtuiging dat er, als er al niet een afwijzing volgde, toch op zijn minst aanzienlijk op zou worden gekort. Dat jaar hadden ze echter, ofwel door een of andere bureaucratistische blunder ofwel door een uiterst gul gebaar van de belastingen, twee keer zoveel ontvangen als ze hadden aangevraagd en waren ze op zoek gegaan naar manieren om het geld te besteden voordat iemand het terugvroeg. De cheque kon echter gewoon worden geïnd; de maanden verstrekken en nog steeds hadden ze geen brief ontvangen die begon met de woorden: ‘Als gevolg van een administratieve vergissing moeten we helaas...’ Daarom werd de grote ruimte op de eerste verdieping van het wijkcentrum in gebruik genomen en opgeknapt om er een galerie in te vestigen.

‘Is er schade aangericht op de bovenverdieping?’ vroeg Banks.

‘Dat weten we nog niet, inspecteur.’

‘Waar is de beheerder?’

‘Op vakantie. Naar zijn schoonfamilie in Oldham voor de kerstdagen.’

‘Goed, we handelen dit wel verder af. Susan, loop jij er maar even langs voordat je naar de platenzaak gaat om te zien wat er aan de hand is. Dat zou niet al te veel tijd moeten kosten.’

Susan knikte en vertrok.

Banks en Richmond sloegen bij de hoek van het politiebureau een straatje in dat naar King Street leidde. Het was eerder op de ochtend opgehouden met sneeuwen, maar er was een laag van zo’n vijftien centimeter dik achter-

gebleven en de nog steeds grauwe hemel beloofde meer neerslag. De lucht was kil en vochtig. In de bredere straten hadden auto's en voetgangers de sneeuw al in een bruinigrijze brij veranderd, maar in de smalle, kronkelende steegjes tussen Market Street en King Street was de witte laag nog vrijwel onaangeroerd, behalve een enkele reeks voetstappen en delen van de stoep die winkeliers voor hun deur hadden schoongeveegd.

Dit was het echte, toeristische Eastvale. Zij aan zij met munthandelaren en maatkleermakers hingen hier antiekhandelaren hun borden uit en prezen antiquariaten hun waren aan. Het was niet te vergelijken met de goedkope souvenirwinkeltjes in York Road; dit waren speciaalzaken met krakende vloeren en dikke erkerramen met verticale spijlen waar zalvende, onberispelijk geklede winkelbedienden je met 'meneer' of 'mevrouw' aanspraken. Oakwood Mews was een kort, doodlopend straatje dat helemaal gerenoveerd was en aan beide zijden slechts tien huizen telde. Zwartgeverfde ijzeren relingen scheidde de kleine voortuintjes van het trottoir. 's Zomers waren de meeste huizen getooid met felgekleurde hangmanden en bloembakken, en bloeide er een overdaad aan kleuren in de straat. Het straatje had een aantal jaren geleden zelfs de prijs voor 'de mooiste straat in Yorkshire' gewonnen en het gedenkplaatje waarop dit vermeld stond, hing aan de muur van het eerste huis. Op het moment dat Banks en Richmond nummer 9 naderden, had de straat iets heel victoriaans. Banks verwachtte bijna dat Tiny Tim elk moment naar hen toe zou komen hollen en zijn krukken zou weggooien.

Banks klopte op de deur van de Coopers. Deze was gemaakt van lichte houtpanelen en de glimmende klopper bestond uit een keurig gepoetste koperen leeuwenkop. Duidelijk een welgesteld straatje, dacht Banks bij zichzelf, ook al bestond het slechts uit twee rijen kleine huizen. Ze waren uit baksteen opgetrokken, vooroorlogs en recentelijk tot in de kleinste details opgeknapt.

Christine Cooper deed in haar ochtendjas de deur open en vroeg hen binnen te komen. In tegenstelling tot de knusse, vrouwelijke elegantie van nummer 11 was de woning van de Coopers vrijwel helemaal modern ingericht: zelf in elkaar gezette Scandinavische meubels en gebroken-witte muren. De keuken waar ze hen mee naartoe nam, bevatte een flinke hoeveelheid plank- en aanrechtbladruimte plus allerlei denkbare elektrische apparaten, van magnetron tot elektrische blikopener.

'Koffie?'

Banks en Richmond knikten allebei en namen plaats aan de grote grenen

ontbijttafel. Die was in een hoek geplaatst om ruimte te besparen en iemand had aan beide muren een bank bevestigd. Banks en Richmond zaten allebei op een bank met hun rug naar de muur. Het kostte Banks, die de bij de politie vereiste 1 meter 72 maar net haalde, geen enkele moeite om het zich gemakkelijk te maken; Richmond moest echter even heen en weer schuiven om zijn lange benen een plaatsje te kunnen geven.

Mevrouw Cooper ging aan de andere kant van de tafel op een bijpassende stoel tegenover hen zitten. Het koffiezetapparaat pruttelde al en het duurde niet lang voordat ze een kop voor zich hadden staan.

‘Ik ben bang dat Veronica nog niet wakker is,’ zei mevrouw Cooper. ‘Jullie dokter heeft haar een slaappil gegeven en ze lag nog niet in bed of ze was al diep in slaap. Ik heb Charles alles uitgelegd. Hij heeft er alle begrip voor.’

‘Waar is uw man?’ vroeg Banks.

‘Aan het werk.’

‘Hoe laat is hij gisteravond thuisgekomen?’

‘Dat moet na elfen zijn geweest. We zijn nog een tijdje opgebleven om over... nu ja, u weet wel... te praten en zijn rond middernacht naar bed gegaan.’

‘Hij maakt wel lange dagen.’

Mevrouw Cooper slaakte een diepe zucht. ‘Jazeker, vooral in deze tijd van het jaar. Hij runt een keten speelgoedzaken in het noorden van Yorkshire, ziet u, en hij wordt voortdurend van de ene crisis naar de andere geroepen. Het ene filiaal is door de voorraad heen van een nieuw soort pop die alle kinderen dit jaar willen hebben en het andere zit zonder legpuzzels. U kunt zich de problemen vast wel voorstellen.’

‘Waar was hij gisteravond?’

De vraag leek mevrouw Cooper een beetje te overvallen, maar na slechts een korte aarzeling antwoordde ze: ‘Barnard Castle. Blijkbaar zat de bedrijfsleider van de winkel daar met een voorraadverschil.’

Waarschijnlijk had het niets te betekenen, dacht Banks bij zichzelf, maar Charles Coopers alibi kon vermoedelijk gemakkelijk worden nagetrokken.

‘Misschien kunt u ons iets meer over Caroline Hartley vertellen, terwijl we op mevrouw Shildon wachten,’ zei hij.

Richmond haalde zijn opschrijfboekje tevoorschijn en leunde achterover op zijn zitplaats in de hoek.

Mevrouw Cooper wreef over haar kin. ‘Ik weet eigenlijk niet of ik u echt veel over Caroline kan vertellen. Ik kende haar, maar had niet het idee dat ik haar echt kende, als u begrijpt wat ik bedoel. Het was allemaal vrij

oppervlakkig. Een sprankelende persoonlijkheid, dat durf ik wel te zeggen. Altijd heel levendig. Altijd een glimlach en een groet voor iedereen. Getalenteerd ook, heb ik me laten vertellen.’

‘Getalenteerd? In welk opzicht?’

‘Ze was actrice. O, gewoon als amateur, hoor, maar als u het mij vraagt, had ze het in zich. Ze kon iedereen nadoen. U had haar imitatie van Maggie Thatcher eens moeten zien. Echt een giller!’

‘Was dit toneelwerk plaatselijk?’

‘Ja, hoor. Gewoon bij de amateurtoneelgroep hier in Eastvale.’

‘Was het haar eerste kennismaking met het theater?’

‘Dat zou ik niet weten. Ze had maar een kleine rol, maar ze was er enorm opgewonden over.’

‘Waar komt ze vandaan?’

‘Weet u, dat zou ik u niet kunnen zeggen. Ik weet niets over haar verleden. Voor zover ik weet, kan ze wel uit Timboektoe komen. Zoals ik net al zei: we kenden elkaar eigenlijk niet echt.’

‘Weet u of ze vijanden had? Heeft ze u weleens verteld over ruzies die ze misschien had gehad?’

Mevrouw Cooper schudde haar hoofd en begon toen te blozen.

‘Wat is er?’ vroeg Banks.

‘Ach,’ zei mevrouw Cooper, ‘het is waarschijnlijk niet belangrijk en ik wil niet dat iemand door mij in moeilijkheden komt, maar wanneer twee vrouwen samenleven zoals... zoals zij dat deden, dan moet er haast wel ergens iemand zijn die ongelukkig is, hé?’

‘Hoe bedoelt u?’

‘Veronica’s ex-man. Voordat ze hiernaartoe kwam, was ze getrouwd. Ik kan me niet voorstellen dat hij gelukkig was met dit alles. Ik durf trouwens te wedden dat er ook iemand in Carolines leven was – een vrouw of een man. Ze leek me niet het type dat lang alleen was, als u begrijpt wat ik bedoel.’

‘Kunt u ons iets vertellen over Veronica Shildons ex-man?’

‘Alleen maar dat ze het grote huis buiten de stad waar ze vroeger woonden hebben verkocht en het geld hebben verdeeld. Zij heeft deze woning gekocht en hij is weggetrokken. Naar de kust, geloof ik. Ik vond het er allemaal een beetje geheimzinnig aan toegaan. Ze heeft me zelfs nooit verteld hoe hij heet.’

‘De kust van Yorkshire?’

‘Ja, ik geloof het wel. Veronica kan u natuurlijk alles over hem vertellen.’

‘U hebt hem niet toevallig gisteravond hier in de omgeving gezien?’

Mevrouw Cooper trok haar ochtendjas strakker om zich heen en tuurde omlaag, waardoor zich een onderkin vormde. ‘Nee. Ik heb u al verteld wat ik gisteravond allemaal heb gezien en gehoord. Bovendien zou ik de beste man echt niet herkennen. Ik heb hem nooit ontmoet.’

Banks hoorde de trap kraken, keek over zijn schouder en zag dat Veronica Shildon in de deuropening stond. Ze droeg dezelfde kleren die ze de vorige avond ook had aangehad: een strakke spijkerbroek die haar slanke heuprondingen, smalle middel en platte buik flatterden en een grof gebreide, groene trui met een hoge col die de kleur van haar ogen goed deed uitkomen. Ze was lang, ongeveer 1 meter 75, en beheerst. Banks vond het een beetje vreemd om haar in dergelijke vrijetijdskleding te zien; ze zag eruit alsof ze beter op haar plek was in een parelgrijze zijden bloes en donkerblauw mantelpakje. Ze had de tijd genomen om haar korte haar te borstelen en een klein beetje make-up aan te brengen, maar onder dat alles zag haar gezicht er nog steeds afgetobd uit en haar ogen, die ontwapenend eerlijk en open waren, zagen rood van het huilen.

Banks wilde opstaan, maar hij werd ingesloten door de tafel.

‘Het spijt me dat we je zo snel weer moeten lastigvallen,’ zei hij, ‘maar hoe eerder we aan de slag kunnen, des te meer kans we hebben.’

‘Dat begrijp ik,’ zei ze. ‘Maakt u zich over mij maar geen zorgen. Ik kan het wel aan.’

Toen ze naar de tafel liep, wankelde ze even. Mevrouw Cooper pakte haar bij haar elleboog vast en bracht haar naar een stoel, haalde wat koffie voor haar en verdween toen, terwijl ze iets mompelde over dingen die ze moest doen.

‘In gevallen als deze,’ stak Banks van wal, ‘is het handig voor ons om te weten wat de persoon in kwestie voorafgaand aan het incident deed en waar ze is geweest.’ Hij wist dat het stijfjes klonk, maar kon zich er op een of andere manier niet toe zetten om de woorden ‘slachtoffer’ en ‘moord’ te gebruiken.

Veronica knikte. ‘Natuurlijk. Voor zover ik weet, is Caroline gewoon naar haar werk gegaan, maar dat zult u daar moeten navragen. Ze is bedrijfsleider van het Garden Café aan Castle Hill Road.’

‘Ik ken het,’ zei Banks. Het was een smaakvol restaurantje, heel chic, met een adembenemend uitzicht op het fraai aangelegde stadspark en de rivier. ‘Meestal is ze daar op doordeweekse dagen om drie uur, na de lunchdrukte, klaar. Buiten het hoogseizoen zijn ze ’s avonds niet geopend. Op een nor-

male dag zou ze dan naar huis zijn gegaan, wat boodschappen hebben gedaan of misschien naar de winkel zijn gekomen om een tijdje te helpen.’

‘De winkel?’

‘Ik heb een bloemenwinkel. Mijn partner en ik, moet ik eigenlijk zeggen. Het is voornamelijk een kwestie van zijn geld en mijn dagelijkse leiding. Hij is hier vlak om de hoek in King Street.’

‘Je zei: “op een normale dag”. Was het gisteren geen normale dag?’

Ze keek hem recht aan en haar blik maakte hem duidelijk dat zijn woordkeus ongepast was. Gisteren was absoluut geen normale dag geweest. Ze zei echter: ‘Nee. Gisteren had ze na het werk een repetitie. Ze gaan *Driekoningen* opvoeren in het wijkcentrum. Het repetitieschema is tamelijk zwaar, want de regisseur is vastbesloten de première op driekoningenavond te laten plaatsvinden.’

‘Hoe laat worden de repetities gehouden?’

‘Meestal tussen vier en zes, wat inhoudt dat ze, als ze rechtstreeks naar huis kwam, om ongeveer kwart over zes thuis was.’

‘Deed ze dat ook altijd?’

‘Vaak gingen ze na afloop samen wat drinken, maar gisteren is ze meteen naar huis gegaan.’

‘Hoe weet je dat?’

‘Ik heb gebeld om te kijken of ze er was en te zeggen dat ik iets later zou zijn, omdat ik nog even wilde winkelen.’

‘Hoe laat was dat?’

‘Rond een uur of zeven.’

‘Hoe klonk ze?’

‘Prima... ze klonk prima.’

‘Was er een speciale reden waarom ze gisteren niet iets met de anderen is gaan drinken?’

‘Nee. Ze zei alleen dat ze moe was na de repetitie, en...’

‘Ja?’

‘We hebben het de laatste tijd allebei erg druk gehad. Ze wilde wat tijd met mij doorbrengen... een rustig avondje thuis.’

‘Waar ben je gisteravond geweest?’

Veronica liet geen spoorje verontwaardiging blijken, ook al werd haar naar een alibi gevraagd. ‘Ik heb de winkel om halfzes gesloten en ben toen naar dokter Ursula Kelly gegaan, mijn therapeut, bij wie ik om zes uur een afspraak had. Ze is ook Carolines therapeut. Haar praktijk is in Kilnsey Street, vlak bij Castle Hill. Ik ben er te voet naartoe gegaan. We hebben

wel een auto, maar die gebruiken we niet vaak, eigenlijk alleen voor tochten buiten de stad.’ Ze blies in haar koffie en nam een slokje. ‘De sessie duurde een uur. Daarna ben ik naar het winkelcentrum gegaan om een paar dingen te kopen. Voornamelijk kerstcadeaus.’ Ze haperde even. ‘Toen ben ik naar huis gewandeld. Daar... daar kwam ik rond acht uur aan.’

Het moest mogelijk zijn om haar alibi na te trekken in het winkelcentrum, dacht Banks bij zichzelf. Sommige winkeliers zouden zich haar waarschijnlijk wel herinneren. Het was echter een drukke tijd van het jaar voor hen en hij betwijfelde of iemand zich zou kunnen herinneren op welke dag en op welk tijdstip ze haar voor het laatst hadden gezien. Hij kon de bonnetjes ook controleren. Soms drukten moderne elektronische kassa’s niet alleen de datum, maar ook het tijdstip van betaling af.

‘Kun je me precies vertellen wat er gebeurde, wat je deed, vanaf het moment dat je gisteravond het winkelcentrum verliet en naar huis liep?’

Veronica haalde diep adem en deed haar ogen dicht. ‘Ik liep door de sneeuw naar huis,’ zei ze. ‘Het was een prachtige avond. Op het marktplein heb ik even naar het kerstkoor staan luisteren. Ze zongen *O Little Town of Bethlehem*. Dat is altijd een van mijn lievelingsliedjes geweest. Toen ik thuis kwam, riep ik... riep ik hallo naar Caroline, maar ze gaf geen antwoord. Dat was niets bijzonders. Misschien was ze wel in de keuken. Verder was er natuurlijk die muziek... dat was wel vreemd, ja. Ik maakte van de gelegenheid gebruik om naar boven te sluipen en de cadeautjes in de kleerkast te verstoppen. Er waren een paar voor haar bij, ziet u, en...’ Ze zweeg en Banks zag dat haar ogen vol tranen stonden. ‘Het leek zo belangrijk om ze ergens uit het zicht neer te zetten,’ ging ze verder. ‘Ik wist dat er later nog voldoende tijd zou zijn om ze in te pakken. Omdat ik toch boven was, heb ik me meteen even opgefrist en iets anders aangetrokken. Toen ging ik terug naar beneden.’

De muziek stond nog steeds aan. Ik deed de deur van de woonkamer open en... ik... eerst dacht ik dat ze het nieuwe donkerrode truitje aanhad. Ze zag er zo sereen en mooi uit zoals ze daar lag. Alleen klopte het niet. Ik heb u gisteravond al gezegd dat ik het haar nog niet had gegeven. Ik had dat truitje net voor haar gekocht als kerstcadeau en het met alle andere dingen onder in de kleerkast gelegd. Ik liep naar haar toe en... die geur... haar ogen...’ Veronica zette haar mok neer en sloeg haar handen voor haar gezicht.

Banks liet de stilte een paar minuten voortduren. Het enige wat ze hoorden, was het zachte getik van mevrouw Coopers keukenklok en het geblaf van een hond in de verte.

‘Ik heb begrepen dat je getrouwd bent geweest,’ zei Banks toen Veronica haar ogen had gedroogd en haar koffie weer oppakte.

‘Dat ben ik officieel nog steeds. We zijn slechts van tafel en bed gescheiden, we hebben de scheiding nooit doorgezet. Hij wilde niet dat ons privéleven uitgebreid in de kranten werd uitgemeten. Zoals u waarschijnlijk al hebt begrepen, leefden Caroline en ik samen.’

Banks knikte. ‘Waarom zouden de kranten daarin geïnteresseerd zijn? Mensen scheiden de hele tijd om allerlei uiteenlopende redenen.’

Veronica aarzelde en draaide haar mok langzaam rond op de tafel. Ze keek hem niet aan.

‘Luister,’ zei Banks, ‘ik hoef je er natuurlijk niet aan te herinneren wat er is gebeurd en hoe ernstig het is. We komen er toch wel achter. Je kunt ons een heleboel tijd en ellende besparen.’

Veronica keek hem aan. ‘U hebt natuurlijk gelijk,’ zei ze. ‘Hoewel ik niet inzie hoe het hier ook maar iets mee te maken kan hebben. Mijn man heette... heet Claude Ivers. Hij is niet bij iedereen bekend, maar er zijn genoeg mensen die van hem hebben gehoord.’

Banks in elk geval wel. Ivers was vroeger een briljant concertpianist geweest, die een aantal jaren geleden was gestopt met optreden om zich toe te leggen op componeren. Hij had belangrijke opdrachten gekregen van de BBC en een aantal van zijn stukken was op plaat vastgelegd. Banks had zelfs een cassette met daarop zijn twee kwintetten voor blaasinstrumenten; ze bezaten een soort mysterieuze, natuurlijke schoonheid – niet gestructureerd, maar dwalend, als een bries ’s avonds diep in het bos. Veronica Shildon had gelijk. Als de media met dit verhaal aan de haal waren gegaan, zou ze wekenlang geen rust hebben gehad. Verslaggevers van *News of the World* zouden langs de regenpijp omhoog zijn geklommen om door de slaapkamerramen te gluren, en vijandige burens en afgewezen geliefden hebben geïnterviewd. Hij zag de koppen al voor zich: VROUW INTELLECTUELE MUSICUS IN LESBISCH LIEFDESNEST.

‘Waar is uw man nu?’ vroeg Banks.

‘Hij woont in Redburn, aan de kust. Hij zei dat de afzondering en de zee goed zouden zijn voor zijn werk. Zijn werk is altijd erg belangrijk voor hem geweest.’

De bittere klank in haar stem ontging Banks niet. ‘Spreekt u hem nog wel eens?’

‘Ja,’ zei ze. Er gleed een glimlach over haar dunne lippen. ‘Het was in veel opzichten een venijnige breuk, maar er is nog een sprankje genegenheid

over. Het lukt ons blijkbaar maar niet dat te doven, wat we ook doen.'

'Wanneer hebt u hem voor het laatst gezien?'

'Ongeveer een maand geleden. Wanneer hij in de stad is, gaan we af en toe samen uit eten. Ik ga zelden naar de kust, maar hij komt regelmatig hier.'

'In dit huis?'

'Hij is hier weleens geweest, ja, hoewel hij altijd bang is dat iemand hem ziet en herkent. Ik heb geprobeerd hem aan het verstand te brengen dat mensen componisten op straat eigenlijk net zomin herkennen als schrijvers, dat alleen televisieberoemdheden en filmsterren daarmee te maken hebben, maar...'

Ze haalde haar schouders op.

'Kende hij Caroline?'

'Hij kon haar natuurlijk moeilijk níet kennen. Ze hebben elkaar een paar keer ontmoet.'

'Konden ze een beetje met elkaar overweg?'

Veronica haalde wederom haar schouders op. 'Ze hadden elkaar vrijwel nooit iets te zeggen. Ze verschilden als dag en nacht van elkaar. Hij vond haar een achterbakse slet, zij hem een egoïstische, arrogante kwal. Het enige wat ze gemeen hadden, was hun liefde voor mij.'

'Waren ze openlijk vijandig tegen elkaar?'

'Openlijk? Grote god, nee. Dat is niets voor Claude. Hij kon af en toe erg hatelijk uit de hoek komen, schimpscheuten of wrede opmerkingen, dat soort zaken.'

'Gericht tegen Caroline?'

'Tegen ons allebei. Hoewel ik er vrij zeker van ben dat hij het Caroline kwalijk nam dat ze me op het verkeerde pad heeft gebracht. Zo zag hij het.'

'Was dat ook zo?'

Veronica schudde haar hoofd.

'Is Caroline ooit getrouwd geweest?'

'Niet dat ik weet.'

'Leefde ze met iemand samen voordat ze jou leerde kennen?'

Veronica zweeg even en klemde haar koffiemok tussen haar handen vast alsof ze die wilde verwarmen. Haar vingers waren lang en spits, en er zaten sproetjes op haar handen. Om de middelvinger van haar rechterhand droeg ze een zilveren ring. Ze tuurde naar de tafel en zei: 'Ze woonde samen met een vrouw, Nancy Wood. Ze waren toen ongeveer acht maanden bij elkaar. Het ging niet goed met hun relatie.'

'Waar woont die Nancy Wood?'

‘In Eastvale. Niet ver hiervandaan. Dat is tenminste het laatste wat ik over haar heb gehoord.’

‘Heeft Caroline haar nog gezien nadat ze uit elkaar waren gegaan?’

‘Alleen een of twee keer toevallig op straat.’

‘Ze zijn dus niet als vrienden uit elkaar gegaan?’

‘Is dat niet altijd het geval? Hoezeer ik Shakespeare ook bewonder, ik heb me vaak afgevraagd wat nou het zoet in pijn is.’

‘En voor Nancy Wood?’

‘Ze heeft een tijdje in Londen gewoond. Ik weet niet hoe lang of met wie. Minstens een paar jaar.’

‘Hoe zit het met haar familie?’

‘Haar moeder is overleden. Haar vader woont in Harrogate. Hij is ziek, al jaren. Haar broer Gary zorgt voor hem. Dat heb ik gisteravond ook aan een van jullie mensen in uniform verteld. Heeft iemand hen gebeld?’

Banks knikte. ‘Maak je maar geen zorgen, dat heeft de politie van Harrogate op zich genomen. Kun je me verder nog iets vertellen over Carolines vrienden of vijanden?’

Veronica zuchtte en schudde haar hoofd. Ze zag er uitgeput uit. ‘Nee,’ zei ze. ‘We hadden niet veel goede vrienden. Ik denk dat we te veel voor elkaar probeerden te zijn. Zo voelt het tenminste wel nu ze er niet meer is. U zou het de mensen in het theater kunnen vragen. Dat waren toch een soort kennissen van haar. We hadden ieder onze eigen vriendenkring en kwamen niet vaak samen in het openbaar. Ik geloof zelfs dat niemand van hen wist dat ze met mij samenwoonde.’

‘We zitten nog altijd met vraagtekens rond die elpee,’ zei Banks. ‘Weet je heel zeker dat hij niet van jou is?’

‘Ja, dat heb ik u toch al gezegd.’

‘Je herkende de zangeres echter wel?’

‘Magda Kalmár. Inderdaad. Claude en ik hebben haar een keer in het operagebouw van Budapest gezien in *Lucia di Lammermoor*. Heel indrukwekkend.’

‘Kan de plaat bedoeld zijn als een kerstcadeau van je man?’

‘Tja, het zou natuurlijk kunnen... maar dat betekent... nee, ik heb hem al een maand niet gezien.’

‘Misschien is hij hier gisteren langsgekomen, toen jij niet thuis was.’

Ze schudde haar hoofd. ‘Nee. Dat geloof ik niet. Niet Claude.’

Banks keek naar Richmond en knikte. Richmond klapte zijn opschrijfboekje dicht. ‘Dat is voorlopig alles,’ zei Banks.

‘Kan ik naar huis?’ vroeg ze hem.

‘Als je dat wilt.’ Banks had niet gedacht dat ze zo snel naar het huis zou willen terugkeren, maar er waren geen officiële bezwaren tegen. De technische recherche was klaar met zijn werk in het pand.

‘Nog één ding,’ zei hij. ‘We moeten Carolines bezittingen nog een keer goed bekijken. Misschien kan brigadier Richmond nu meteen even met je meegaan om dat te doen?’

Ze keek even bezorgd, maar toen knikte ze. ‘Dat is goed.’

Ze stonden op om te vertrekken. Christine Cooper was nergens te bekennen, dus liepen ze zonder afscheid te nemen naar buiten, de vochtige, bewolkte dag in. De deur trokken ze stevig achter zich dicht.

Veronica deed haar voordeur open en liep naar binnen. Banks bleef even met Richmond bij het zwarte ijzeren hekje staan. ‘Ik ga naar het wijkcentrum,’ zei hij. ‘Daar zou inmiddels iemand van de toneelgroep aanwezig moeten zijn, want ze zijn op de hoogte gesteld van de inbraak. Zullen we om een uur of twaalf, halfeen afspreken bij de Queen’s Arms?’ Vervolgens vroeg hij Richmond om Veronica Shildons aankopen te controleren en de bonnetjes te bekijken om te zien of ze haar alibi bevestigden. ‘Zoek ook uit waar Charles Cooper gisteren is geweest,’ voegde hij eraan toe. ‘Dat houdt wellicht in dat je naar Barnard Castle moet, maar kijk eerst maar even of je telefonisch iets kunt achterhalen.’

Richmond ging het huis binnen en Banks liep met een opgezette kraag tegen de kou het steil omhooglopende deel van King Street in. Het was niet ver naar het wijkcentrum; de wandeling zou hem goed doen. Terwijl hij door de sneeuw ploeterde, dacht hij na over Veronica Shildon. Ze vormde een vreemde mengeling van terughoudendheid en openhartigheid, stoïcijnse berusting en verbittering. Hij was ervan overtuigd dat ze iets achterhield, maar wist niet wat. Er was iets aan haar wat niet klopte. Zelfs haar kleding paste niet bij het tamelijk afstandelijke, terughoudende gezicht dat ze aan de buitenwereld toonde. ‘Een stijve, preutse juffer’ was de omschrijving die nog het best bij haar paste. Toch had ze haar man verlaten om te gaan samenwonen met een vrouw.

Ze was een compleet raadsel. De sterkste indruk die hij van haar had, bedacht Banks peinzend, was die van een vrouw die een enorme verandering doormaakte. Haar verwijzing naar haar therapeut wees erop dat ze zich in elk geval bezighield met zelfonderzoek.

Banks vond dat het net leek alsof haar hele persoonlijkheid was afgebroken en de verschillende stukjes en deeltjes niet goed meer in elkaar pasten; som-

mige waren nieuw of opnieuw ontdekt, andere waren oud, verroest en afgeleefd, en ze wist niet zeker of ze die wilde weggooien of niet. Banks kon zich door zijn eigen ervaringen na de verhuizing vanuit Londen een beetje voorstellen hoe dat proces moest aanvoelen. Hij vermoedde echter dat Veronica's veranderingen veel ingrijpender waren. Hij vroeg zich af wat voor echtgenote ze was geweest en wat ze in de toekomst zou worden nu Caroline Hartley zo wreed uit haar leven was weggerukt. De jongere vrouw had beslist grote invloed uitgeoefend op Veronica's leven; daarvan was Banks overtuigd. Was Veronica een moordenaar? Hij dacht zelf van niet, maar wie kon dit met enige zekerheid zeggen over iemand die zich in een dergelijke staat van beroering en overgang bevond?

Op weg naar het wijkcentrum piekerde hoofdagent Susan Gay over haar gedrag van de vorige dag en ze kwam tot de conclusie dat ze een flinke steek had laten vallen. Toen ze gisteravond van Oakwood Mews naar huis ging, had ze zich zelfs nog ellendiger gevoeld dan normaal gesproken. Ze had haar kleine flat in een zijstraatje van York Road altijd deprimerend gevonden. Het was er zo kaal, net een hotelkamer; haar aanwezigheid had er totaal geen stempel op gedrukt en ze wist dat dit kwam doordat ze er nauwelijks tijd doorbracht. Ze was vanwege haar werk of cursussen veel weg geweest. Jarenlang had ze zich niet bekommerd om haar omgeving of privéleven. Ze gebruikte de flat om in te eten, te slapen en af en toe een halfuur televisie te kijken.

Het leek wel een eeuwigheid geleden dat ze voor het laatst een vriendje had gehad of iemand die meer was dan een vrijblijvend afspraakje, iemand die echt iets voor haar betekende. Ze had er vrede mee dat ze niet bijzonder aantrekkelijk was, maar ze was ook niet bepaald een lelijk eendje. Er waren best mensen die haar mee uit vroegen; het probleem was alleen dat ze altijd iets belangrijkers te doen had, iets wat te maken had met haar carrière. Ze begon zich zo langzamerhand af te vragen of de normale seksuele prikkels door het jarenlange zwoegen op een of andere manier waren verdwenen. Neem nou bijvoorbeeld dat gedoe met die rugbyspeler gisteravond. Ze beseftte dat ze niet met zulke openlijke afschuw had moeten reageren. Hij bedoelde het gewoon vriendelijk, ook al pakte hij het wat ruw aan. Daar was mistletoe toch voor? Maar nee, zij moest weer veel te overdreven reageren. Banks en Gristhorpe hadden het allebei gezien, daar was ze zeker van. Ze vroeg zich af wat ze wel niet van haar zouden denken.

Verdorie! De deuren aan de voorkant van het wijkcentrum, een victoriaans

gebouw van zandsteen in North Market Street, zaten nog op slot. Dat hield in dat Susan moest teruglopen naar het smalle straatje achter de kerk. Ze dook rillend weg in haar jas om de kou buiten te sluiten en draaide zich om. Inmiddels kwam het haar voor dat de hele vorige avond één grote nachtmerrie was geweest. Om te beginnen was ze bij het eerste teken dat er iets aan de hand was overhaast het bureau uitgehold zonder zelfs maar uit te zoeken of het telefoontje serieus was of niet. Vervolgens was ze regelrecht naar Banks gegaan. Natuurlijk had ze Gristhorpe wel bij de bar zien staan, maar ze had hem niet benaderd, omdat ze doodsbang voor hem was. Ze wist dat iedereen zei dat hij in wezen een goedgezak was, maar ze kon het niet helpen. Hij maakte zo'n gereserveerde, zelfverzekerde, solide indruk, net haar vader.

Het enige waarop ze wél trots was, was haar houding op de plaats delict. Ze was niet flauwgevallen, ook al was het haar eerste lijk geweest, en nog een bijzonder akelig toegetakeld lijk ook. Het was haar gelukt alles met een emotieloze, zakelijke blik te bekijken, de experts gade te slaan tijdens hun werk en het tafereel in haar geheugen vast te leggen. Er was maar één gênant moment geweest, toen het stoffelijk overschot werd weggedragen, maar niemand kon het haar kwalijk nemen dat ze toen een beetje bleek had gezien. Nee, haar gedrag op de plaats delict was voorbeeldig geweest. Ze hoopte dat Banks en Gristhorpe dat ook hadden opgemerkt en niet alleen haar fouten.

Nu was ze dus op weg om een geval van vandalisme te onderzoeken, terwijl de anderen allemaal aan de moord mochten werken. Het was niet eerlijk. Ze begreep best dat zij het nieuwste lid van het team was, maar dat hoefde niet te betekenen dat zij altijd degene was die de kleine vergrijpen moest afhandelen. Hoe kon ze nu vooruitkomen als ze niet mocht meewerken aan grote zaken? Ze had zoveel opgeofferd voor haar carrière dat ze nu niet aan mislukken wilde denken.

Eindelijk bereikte ze de achterdeur, die zich in een zijsteegje van het noordelijke deel van York Road bevond. De deur was zo te zien met een breekijzer opengebrouwen. Het armzalige slot was verbogen en het hout rondom de deurstijl versplinterd. Susan liep door de lange gang, die slechts werd verlicht door een paar kale peertjes van 60 watt, in de richting van de stemmen die ze hoorde. Ze waren afkomstig uit een kamer rechts van haar, een ruimte met een hoog plafond, blootliggende leidingen, kale bakstenen muren die bedekt waren met een laag salpeter en nog meer vaag licht. Het rook er naar stof en mottenballen. Ze zag een man en een vrouw over

een grote kist gebogen staan. Toen ze naar binnen stapte, kwamen ze over-eind.

‘Politie?’ vroeg de man.

Susan knikte en liet haar gloednieuwe CID-pas zien.

‘Ik moet eerlijk bekennen dat ik geen vrouw had verwacht,’ zei hij.

Susan wilde al iets vernietigends antwoorden, maar hij stak snel een hand op. ‘Begrijp me niet verkeerd, ik klaag niet, hoor. Ik ben geen seksistische hufter. Het is gewoon een verrassing.’ Hij staaarde haar in het gedempte licht aan. ‘Wacht eens, ben jij niet...?’

‘Susan Gay,’ zei ze; haar ogen waren nu aan het licht gewend en ze herkende hem ook. ‘U bent meneer Conran.’ Ze bloosde. ‘Het verbaast me dat u zich mij nog herinnert. Ik was niet bepaald een van uw beste leerlingen.’

Sinds meneer Conran de toen zestienjarige Susan tien jaar geleden toneellessen had gegeven op de openbare scholengemeenschap in Eastvale was hij niet veel veranderd. Hij was tien jaar ouder dan zij en nog steeds knap op een artistiekerige manier in zijn wijde zwarte ribbroek en donkere coltrui, waarvan het stiksel op de schoudernaad losliet. Hij zag er nog net zo kwetsbaar, mager en halfverhongerd uit als Susan zich herinnerde, maar desondanks leek hij redelijk gezond. Zijn korte, blonde haar was naar voren gekamd en lag plat tegen zijn schedel; daaronder stonden intelligente, ironische grijze ogen in een bleek gezicht met ingevallen wangen. Susan had een hekel gehad aan de toneellessen, maar was wel hevig verliefd geweest op meneer Conran. De andere meisjes beweerden dat hij van de verkeerde kant was, maar dat zeiden ze van alle docenten die literatuur of kunstvakken onderwezen. Susan had er geen woord van geloofd.

‘James,’ zei hij, en hij stak zijn hand uit om die van haar te schudden. ‘Ik denk dat we ons niet langer verplicht hoeven te voelen tot de formele docent-leerlingbejegening. Ik ben de regisseur van het toneelstuk. Dit is Marcia Cunningham. Marcia gaat over de rekwisieten en kostuums. Eigenlijk is zij degene met wie je moet praten.’

Alsof hij dit punt kracht wilde bijzetten, draaide Conran zich om en onderzocht hij de rest van de bergruimte grondig.

Susan haalde haar opschrijfboekje tevoorschijn. ‘Wat is de schade?’ vroeg ze aan Marcia, een mollige vrouw met een rond gezicht, gekleed in een grijze stretchbroek en een versleten jack van alpaca dat zo te zien minstens één maat te groot voor haar was.

Marcia Cunningham snoof en wees naar de muur. ‘Om te beginnen dat

daar.’ Op de bakstenen was met spuitbussen in grote hanenpoten VUILE RUKKERS gespoten. ‘Dat is waarschijnlijk nog vrij gemakkelijk te verwijderen,’ ging ze verder. ‘Dit is het ergste. Ze hebben onze kostuums aan flarden gescheurd. Ik weet niet of ik er nog iets van zal kunnen redden.’

Susan wierp een blik in de kist. Ze was het met haar eens. Het leek wel alsof iemand de jurken, pakken en hemden met een grote schaar had bewerkt, in stukken had geknipt en alles door elkaar gegooid.

‘Waarom doet iemand nu zoiets?’ vroeg Marcia.

Susan schudde haar hoofd.

‘Gelukkig hebben ze de schoenen en pruiken met rust gelaten,’ zei ze, en ze gebarde naar de twee andere kisten met kleding.

‘Heeft iemand al boven gekeken?’ vroeg Susan.

Marcia keek verbaasd op. ‘De galerie? Nee.’

Susan liep door de gang naar de trap, koude stenen tegels met metalen relingen. Boven waren verschillende ruimtes, die werden gebruikt door diverse verenigingen, zoals de filatelievereniging en de schaakclub, of als vergaderruimtes voor verschillende plaatselijke comités. Ze waren allemaal afgesloten. De glazen deuren van de galerie zaten eveneens op slot; daar was geen schade aangericht. Ze ging terug naar de bergruimte waar Marcia jammerend repen kapotgesneden stof opraapte.

‘Al dat werk, al die mensen die ons spullen hebben gegeven. Waarom doet iemand zoiets?’ vroeg Marcia weer. ‘Wat is daar verdorie toch de lol van?’

Susan kende talloze theorieën over hooliganisme, variërend van ontoereikende zindelijkheidstraining tot de harteloosheid van het moderne Engeland, maar ze zei slechts: ‘Ik weet het niet.’ Mensen willen geen theorieën horen wanneer iets waaraan zij waarde hechten is vernield. ‘We kunnen ook weinig beloven, tenzij ze op heterdaad worden betrapt.’

‘Dit is anders al de derde keer!’ zei Marcia. ‘Jullie hebben inmiddels toch zeker wel enig idee?’

‘Er zijn een paar mensen die we in de gaten houden,’ zei Susan tegen haar, ‘maar het is niet hetzelfde als wanneer ze iets zouden hebben gestolen.’

‘Dat had ik tenminste nog kunnen begrijpen.’

‘Wat ik bedoel, is dat we geen bewijzen hebben, zelfs als we een concreet persoon verdenken. Er zijn geen gestolen eigendommen die we tot hem zouden kunnen herleiden. Hebben jullie al eens overwogen om een nachtwaker in de arm te nemen?’

Marcia snoof verachtelijk. ‘Een nachtwaker? Waar moeten we die in vredesnaam van betalen? Oké, we hebben dit jaar wel een enorme meevaller

gehad met die subsidie, maar zo veel was dat nu ook weer niet. Het grootste deel is trouwens opgegaan aan kostuums en zo.'

'Het spijt me,' zei Susan. Ze beseftte dat dit antwoord nietszeggend was, maar wat moest ze anders antwoorden? Er was een wijkagent die 's nachts surveilleerde, maar die kon moeilijk de hele nacht in het steegje achter het wijkcentrum blijven staan. Er waren meer inbraken en vandalistische incidenten geweest. 'Ik zal een proces-verbaal opmaken,' zei ze, 'en als we iets vinden, laat ik het jullie weten.'

'Fijn, je wordt hartelijk bedankt, hoor.'

'Niet zo onbeleefd, Marcia.' James Conran dook weer op en legde een hand op Marcia's schouder. 'Ze probeert ons alleen maar te helpen.' Hij glimlachte naar Susan. 'Zo is het toch?'

Susan knikte. Zijn glimlach was zo aanstekelijk dat het moeilijk was om niet terug te lachen, en door de inspanning die het haar kostte om een neutrale blik te bewaren begon ze te blozen.

Marcia wreef over haar gezicht tot haar ronde wangen glommen. 'Het spijt me, meid,' zei ze. 'Ik weet dat jij er ook niets aan kunt doen. Het is alleen vreselijk frustrerend.'

'Dat begrijp ik.' Susan stopte haar opschrijfboekje weer in haar tas. 'Jullie horen nog van me,' zei ze.

Voordat ze zich kon omdraaien om te vertrekken hoorden ze voetstappen aankomen in de gang. Conran keek verbaasd. 'Zou er nog iemand anders komen?' vroeg hij aan Marcia, die haar hoofd schudde. Toen ging de deur krakend open en zag Susan een bekend gezicht om de hoek kijken. Het was inspecteur Banks. Haar eerste reactie toen ze hem zag was opluchting. Toen dacht ze: Waarom is hij in vredesnaam hier? Om me te controleren soms? Vertrouwt hij er niet op dat ik zo'n eenvoudig klusje goed zal afhandelen?

Brigadier Philip Richmond was blij dat Veronica Shildon niet over zijn schouder had willen meekijken terwijl hij de twee kamers op de bovenverdieping doorzocht. Hij kon er niet tegen dat iemand hem op zijn vingers keek. Dat was ook een van de redenen waarom hij graag met Banks werkte, omdat die hem meestal zijn gang liet gaan.

De slaapkamer rook naar dure eau de cologne of talkpoeder. Hij keek naar het grote bed met de koraalrode satijnen spreij, en dacht aan de twee vrouwen die daar samen hadden gelegen en de dingen die ze met elkaar hadden gedaan. Hij schaamde zich voor de beelden en ging weer aan het werk.

Richmond haalde de tas met cadeaus uit Veronica's helft van de klerkast en spreidde ze uit op het bed: een Sheaffer-set bestaande uit een vulpen en een ballpoint, een groene zijden shawl, zeepjes en shampoo van de Bodyshop, een donkerrood truitje, de laatste winnaar van de Booker Prize... allemaal vrij gewone dingen. Op de bonnetjes stond een datum, maar niet een ervan gaf aan hoe laat de aankopen waren gedaan. Richmond stelde een lijst op met de voorwerpen en winkels, zodat het winkelpersoneel kon worden ondervraagd.

De laden van de ladekast bevatten vrijwel alleen lingerie. Richmond ging er systematisch doorheen, maar trof geen verborgen zaken aan, niets wat er niet thuishoorde. Hij zette zijn werk voort in de werkkamer.

Behalve de boeken – die geen van alle een opdracht bevatten – stond er ook een cilinderbureau in de hoek onder het raam. Daarin zat niets verrassends: brieven gericht aan Veronica Shildon, waaronder enkele van haar man, over praktische en financiële zaken; een paar rekeningen; Veronica's adresboekje, grotendeels leeg; de polis van de verzekering van het huis; bonnen en garantiebewijzen voor het fornuis, de koelkast en diverse meubelstukken, en dat was het wel zo'n beetje. Niets waar Richmond echt iets aan had.

Hij begon zich net af te vragen of Caroline Hartley wel bezittingen had gehad toen hij een manilla envelop vond waarop *Caroline* stond geschreven. Er zaten een gedroogde bloem, haar geboorteakte (die vermeldde dat ze zesentwintig jaar geleden in Harrogate was geboren), een verlopen paspoort zonder stempels of visa en een zwart-witfoto van een vrouw die hij niet kende in. Ze had indringende, intelligente ogen en hield haar hoofd een beetje schuin. Haar halflange haar was naar achter gekamd, waardoor een rechte haargrens en oren met kleine lellen zichtbaar waren. Haar lippen waren stevig op elkaar geklemd en ze straalde een arrogante intensiteit uit die Richmond verontrustend vond. Hij zou haar niet als mooi hebben omschreven, maar wel als markant. Onderaan stond in zwierige letters geschreven: *Voor Carrie, liefs, Ruth.*

Nadat hij zich ervan had vergewist dat hij niets over het hoofd had gezien, nam Richmond de envelop met Carolines eigendommen mee terug naar beneden. Toen hij de woonkamer aan de voorkant van het huis binnenkwam, zette Veronica Shildon net een klein elektrisch kachelkje aan.

'Sorry,' zei ze. 'Ik heb nu geen puf om de haar aan te maken. Deze gebruiken we trouwens meestal. Hij geeft voldoende warmte. Thee?'

'Graag, als het niet te veel moeite is.'

'Ik heb al een pot gezet.'

Richmond vermeed de kussenloze bank en ging in een leunstoel zitten. Nadat Veronica had ingeschonken, liet hij haar de foto zien. ‘Wie is deze vrouw?’ vroeg hij. ‘Kunt u me iets over haar vertellen?’

Veronica wierp een korte blik op de foto en schudde haar hoofd. ‘Dat is gewoon iemand met wie Caroline in Londen omging.’

‘Ze heeft u vast wel iets over haar verteld.’

‘Caroline sprak niet graag over haar verleden.’

‘Waarom niet?’

‘Dat weet ik niet. Misschien was het te pijnlijk voor haar.’

‘In welk opzicht?’

‘Dat heb ik al gezegd. Ik weet het niet. Ik heb de foto inderdaad weleens eerder gezien, maar ik weet niet wie het is of waar u haar kunt vinden.’

‘Is het een voormalige vriendin?’ Richmond vond het gênant dat hij de vraag moest stellen.

‘Dat lijkt me haast wel, hé?’ zei Veronica kalm.

‘Vindt u het goed dat ik hem meeneem?’

‘Ga uw gang.’

‘Caroline had blijkbaar niet veel bezittingen,’ merkte Richmond peinzend op. ‘Er is vrijwel niets van haar te vinden, behalve haar kleding. Geen brieven, niets.’

‘Ze wilde zo min mogelijk bagage hebben en hechte geen sentimentele waarde aan het verleden. Caroline keek altijd vooruit.’

Het was een eenvoudige opmerking, maar de ironie in Veronica Shildons stem ontging Richmond niet.

Ze haalde haar schouders op. ‘Een paar boeken zijn van haar. Sommige sieraden. Alle niet-klassieke platen. Van aandenkens moest ze niet zo veel hebben.’

Richmond tikte op de foto. ‘Daardoor is het des te vreemder dat ze deze wél heeft bewaard. Dank u wel, mevrouw Shildon. Ik moest er nu maar eens vandoor.’

‘Drinkt u uw thee niet even op?’

‘Beter van niet,’ zei hij. ‘Ik moet weer aan het werk, anders vilt mijn baas me levend. In elk geval hartelijk bedankt.’ Richmond merkte dat ze zich onbehaaglijk voelde. Ze liet haar blik door de kamer glijden, keek toen weer naar hem en knikte.

‘Goed, als het echt moet.’

‘Redt u het wel?’ vroeg hij. ‘U kunt altijd terug naar het huis van mevrouw Cooper, als u denkt...’

‘Ik red me wel,’ zei ze. ‘Ik ben nog steeds een beetje verdoofd. Ik kan gewoon niet geloven dat het echt is gebeurd.’

‘Is er niemand bij wie u terecht kunt, totdat u zich iets beter voelt?’

‘Mijn therapeut. Ze zegt dat ik haar altijd mag bellen, dag en nacht. Misschien doe ik dat. Ik zie wel. Weet u wat zo vreemd is?’

Richmond schudde zijn hoofd.

Ze sloeg haar armen over elkaar en gebaarde met haar hoofd naar de kamer om haar heen. ‘Dit kan ik allemaal wel hebben. De kamer waar het is gebeurd. Na gisteravond had ik niet gedacht dat ik het zou kunnen verdragen, maar het doet me helemaal niets dat ik hier nu ben. Het voelt gewoon leeg aan. Is dat niet bizar? Wat pijn doet, is de eenzaamheid, Carolines afwezigheid. Ik verwacht nog steeds dat ze elk moment de kamer komt ingelopen.’

Richmond, die niet wist wat hij hierop moest antwoorden, nam afscheid en liep naar buiten, de sneeuw in. Hij had nog bijna een uur voor zijn lunchafspraak met Banks in de Queen’s Arms. Die tijd wilde hij gebruiken om Charles Coopers doen en laten van de vorige avond na te trekken en misschien eens te kijken of hij iets over de geheimzinnige Ruth kon ontdekken.